

DAŇOVÉ ZVÝHODNĚNÍ SOUKROMÉHO ŽIVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ

Aktuálně projednávaný návrh novely zákona o daních z příjmu zamezuje zneužívání soukromého životního pojištění formou průběžných mimořádných výběrů finančních prostředků (speciálně u příspěvků zaměstnavatelů), s čímž se ČAP ztotožňuje. Navržená úprava zajišťuje dlouhodobost odkládaných prostředků a vytváření finanční rezervy na stáří.

Současný stav

Daňové zvýhodnění životního pojištění se řídí zákonem 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Základní podmínky daňové uznatelnosti soukromého životního pojištění jsou:

- pojištění je sjednáno pro případ dožití nebo pro případ smrti nebo dožití, nebo pojištění důchodu
- pojistník je shodný s pojištěným,
- výplata pojistného plnění byla sjednána až po 60 kalendářních měsících a současně nejdříve v roce, ve kterém pojištěný dosáhne věku 60 let

Klient

Klient (poplatník daně) si může od základu daně za zdaňovací období odečíst jím zaplacené pojistné až do výše 12 000,- Kč. Tyto skutečnosti dokládá pojistnou smlouvou a potvrzením pojišťovny o zaplaceném pojistném na soukromé životní pojištění ve zdaňovacím období.

Zaměstnavatel

Na soukromé životní pojištění může svým zaměstnancům přispívat zaměstnavatel. Jeho příspěvky jsou až do výše 30 000,- osvobozeny od daně z příjmů (společně s příspěvkem na doplňkové penzijní spoření). Pro zaměstnavatele se jedná o daňově uznatelný náklad, zároveň z těchto příspěvků neodvádí pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a na sociální zabezpečení.

Mimořádné výběry

Klient si dosud mohl v průběhu pojištění, pokud mu to pojistné podmínky umožňovaly, finanční prostředky průběžně vybírat. Podmínky pro mimořádné vklady i mimořádné výběry upravují pojistné podmínky konkrétní pojistné smlouvy.

Porušení podmínek daňové uznatelnosti - předčasné ukončení pojištění

Při předčasném ukončení soukromého životního pojištění nebo změně trvání pojistné smlouvy dochází k porušení podmínek daňového zvýhodnění. Pokud tato situace nastane a pojišťovna vyplatí klientovi odkupné, je klient povinen provést dodanění všech uplatněných částek (tj. podat daňové přiznání a uvést v něm jako příjem podle § 10 Zákona o daních z příjmů částky, o které si v předchozích letech základ daně z důvodu zaplaceného pojistného snížil).

Pokud je ale v případě předčasného ukončení soukromého životního pojištění převedena částka odkupného, rezervy nebo kapitálové hodnoty na novou smlouvu soukromého životního pojištění splňující podmínky pro uplatnění nezdaniitelné části základu daně, nemusí klient dodanění provést.

Stav po přijetí novely – od 1. 1. 2015 (aktuální znění projednávané PS PČR)

Daňová uznatelnost

Od 1. 1. 2015 musí smlouvy soukromého životního pojištění splňovat kromě dosud platných podmínek i novou podmínku, že **nebude umožněna výplata jiného příjmu (tzn. mimořádného výběru)**, který nezakládá zánik pojistné smlouvy.

Klient

Nově uzavřené pojistné smlouvy platné od 1. 1. 2015 musí splňovat podmínky daňové uznatelnosti stanovené zákonem.

Stávající pojistné smlouvy - aby si mohl klient i po 1. 1. 2015 odečítat z daní zaplacené pojistné do výše 12 000,- Kč, bude muset **stávající smlouvu upravit tak, aby vyhovovala novým podmínkám** podle zákona o daních z příjmů účinného od 1. 1. 2015. V takovém případě bude pojistná smlouva nadále splňovat podmínky daňového zvýhodnění a **zaměstnavatel na ni bude moci i nadále přispívat za stejných podmínek** jako dosud.

Klient může **ponechat pojistnou smlouvu ve stávajícím režimu beze změny** (s možností mimořádných výběrů), ale jeho smlouva v tom případě nebude nadále smlouvou soukromého životního pojištění, tudíž nebude možné využívat daňové zvýhodnění. Na takovou pojistnou smlouvu nemůže nadále přispívat zaměstnavatel formou osvobozeného příspěvku na pojištění v rámci firemních benefitů.

Zaměstnavatel

Novelou zákona o daních z příjmů **nedochází v režimu správy** spojené se soukromým životním pojištěním **k žádné změně**. Zaměstnanec bude nadále prokazovat nároky spojené se soukromým životním pojištěním platnou smlouvou a potvrzením pojišťovny. Z toho vyplývá, že zaměstnanci, kteří budou tyto nároky uplatňovat, by měli zaměstnavateli doložit, že jeho pojištění splňuje podmínky daňového zvýhodnění. Pokud zaměstnanec tyto skutečnosti neprokáže, zaměstnavatel nemůže uplatnit případný příspěvek na pojištění zaměstnance jako osvobozený příjem.

Porušení podmínek daňové uznatelnosti po 1. 1. 2015

Pokud dojde k porušení podmínek daňové uznatelnosti:

- **je klient povinen:**
 - ✓ provést dodanění všech částek, které si uplatnil jako daňový odpočet za 10 let nazpět
 - ✓ dodanit příspěvky zaměstnavatele (pokud byly na pojistnou smlouvu poskytovány) poskytované od 1. 1. 2015 a to 10 let nazpět, ale počínaje rokem 2015. U příspěvků zaměstnavatele poskytnutých do 31. 12. 2014 nemá zaměstnanec žádné povinnosti a tyto nevstupují do odpočtu daně z příjmů z kapitálového majetku. Daň vypočte a odvede pojišťovna.
 - ✓ oznámit zaměstnavateli porušení podmínek, neboť tím zanikl nárok zaměstnavatele na osvobození příspěvků

- **zaměstnavatel:**
 - ✓ ztrácí možnost osvobozeného příspěvku na pojištění zaměstnance a musí jej zdaňovat shodně jako mzdu, včetně odvodu pojistného na všeobecné zdravotní pojištění a na sociální zabezpečení (a to následující měsíc po měsíci, ve kterém zaměstnanec porušil podmínky daňové uznatelnosti soukromého životního pojištění)

Zhodnocení nové právní úpravy, možné změny

Celkové nastavení

Jak bylo konstatováno výše, **ČAP se ztotožňuje s potřebou řešit problém nežádoucí daňové optimalizace** některých zaměstnavatelů spojený s nedodržením základního účelu daňového zvýhodnění, jímž je podpora akumulace prostředků na postproduktivní věk. **Nově navržená právní úprava v tomto smyslu naplňuje původní smysl daňového zvýhodnění.** Netřeba pak zdůrazňovat, že ČAP obecně považuje zapojení životního pojištění za zcela legitimní součást produktového portfolia pro účely vytváření rezerv na důchodový věk.

Možné střednědobé úpravy systému

Systém snížení základu daně o příspěvky na soukromé životní pojištění spojený s následným zdaněním výnosu srážkovou daní považujeme za funkční model, po výše uvedených úpravách plně naplňující původní ideu. Možné zatraktivnění systému podle našeho názoru dále spočívá ve vazbě výše uplatnitelného pojistného na příjem zaměstnance (nepřímo tedy ve zvýšení limitu ze stávajících 12 000 Kč).

Obecně **nevidíme důvod pro diferencovaný přístup k daňové podpoře jednotlivých produktů, spadajících do III. pilíře důchodového systému** (systém státních příspěvků a možností snížení daňového základu) a **byli bychom pro jeho sjednocení.**